

N:o 108.

Af herr **C. Persson** i Stallerhult m. fl., om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i syfte af befrielse för egare af afsöndrad jord från skyldighet att erlägga sådan afgäld, som beräknats utgöra andel i grundskatt m. m.

Förslag om de skattebördors utjemnande, som utgått från olika natur af jordbruksfastighet, hafva en lång följd af år varit förelagda Riksdagens ompröfning innan dessa vunno godkännande. Men genom de beslut, som fattades å urtima riksdagen år 1892, hvilka Kongl. Maj:t genom utfärdade lagar godkändt, afskrifvas de å viss jord hvilande grundskatter inom 12 års tid, och rust- och roteringsbesväret kommer under samma tid att såsom skattebörd upphöra derigenom att ersättning tilldelas de rust- och roteringsskyldige för detta besvär. Genom föregående riksdagars beslut och derpå grundade lagar har tingshusbyggnadsskyldighet, prestgårdsbyggnad och landsvägsunderhåll fördelats icke efter hemmantalet, utan efter derå åsatt taxeringsvärde, hvarigenom mera jemn fördelning af utskylder erhållits. En klass af jordbruksfastighet finnes, som genom dessa lagar och kongl. förordningar kommit i en sämre ställning och fått sig ålagda större afgifter af samma natur som de, hvilka afskrifvas, nemligen s. k. skattelägenheter eller jordafsöndringar, hvilka afsöndrats från grundskatteskyldigt hemman eller rust- och roterad jord.

Enligt Kongl. Maj:ts förordning angående hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 augusti 1881, har egare af hemman eller lägenhet rätt att, för alltid under full eganderätt, eller under viss tid eller på lifstid, afsöndra jord, och skall å den jord, som sålunda afsöndras,

årlig afgäld bestämmas, som ej må vara mindre än att den motsvarar hvad af hela hemmanets räntor och allmänna utskylder, vid jemförelse af egornas storlek och beskaffenhet, å den afsöndrade jorden belöper. Den på så sätt bestämda afgälden såsom andel i grundskatter och allmänna utskylder från den afsöndrade jorden eger egaren till den jord, hvarifrån afsöndring skett, rätt att uppbära.

Då egaren till hufvudgården, hvad beträffar grundskatter och indelningsverk, till en del redan är och inom kort tid kommer att bli helt befriad för utgift härför samt de öfriga allmänna utskylderna lära utgå efter åsatt taxeringsvärde, förefinnas efter vårt förmenande ej giltiga skäl för att denne skall af egaren till afsöndringen uppbära en skatt, som ej för jorden numera utgår eller som af skattelägenhetens egare måste betalas efter lägenhetens åsatta taxeringsvärde. Genom detta får den sistnämnde en dubbel utgift för en del af afgälden och ingen lindring för afskrifna grundskatter.

Skatteregleringskomitén, hvilken afgaf sitt betänkande den 13 september 1882, föreslog, att grundskatter och indelningsverk skulle afskrifvas under en tid af 37 år. Beträffande den afgäld, som utgår från afsöndrade lägenheter, och huru den skulle afskrifvas föreslog samma komité: »att, der jord blifvit i enlighet med gällande författningar för alltid afsöndrad från hemman eller lägenhet af sådan egenskap, att derå hvilande grundskatt bör afskrifvas, innehafvare af sådan jord skall ega att, i den mån berörda afskrifning eger rum, å den från den afsöndrade jorden till hemmanet eller lägenheten ingående afgäld njuta afdrag, som, derest öfverenskommelse parterna emellan ej träffas, skall utgå med belopp, motsvarande så stor andel af den för hvarje gång afskrifna del af grundskatten, som vid jemförelse af egornas storlek och beskaffenhet på den afsöndrade jorden belöper.»

I Kongl. Maj:ts till 1883 års Riksdag framlagda förslag om grundskatternas och rust- och roteringsbesvärets afskrifvande såsom särskild skattebörda, grundadt på förenämnde skatteregleringskomiténs förslag, upptogs ej afskrifning af afgäld utgående från afsöndrad jord. Orsaken härtill har vederbörande departementschef i sitt anförande till statsrådsprotokollet angifvit sålunda:

»Detta förslag innefattar ett ämne, som efter min åsigt icke kan behandlas i skatteregleringsväg eller ens genom en skattelag. Det föreslagna förfarandet torde derjemte utgöra en så besvärlig och kostsam procedur, att man med skäl kan betvifla, att den står i rimligt förhållande till det mål, som dermed skulle vinnas. Visar framtiden behöfligheten af ett lagstadgande i detta ämne för att ordna enskildes

rättsförhållanden till hvarandra, lärer det då vara tids nog att taga i öfvervägande, i hvad mån och på hvilket sätt lagstiftningen kan i dylikt fall ingripa.»

Dessa uttalanden hafva antagligen utgjort orsak till att denna del af skattefrågan icke förelades urtima Riksdagen till lösning samtidigt med öfriga skatteförändringar.

Inom landet hafva jordafsöndringar i stor mängd skett och af de afhandlingar, som pröfvats af vederbörande myndighet, lärer med noggrannhet uträknats och bestämts den andel, som af skatter och allmänna utskylder belöper på afsöndringen. Äfven om denna skatt är ringa, så är att märka, att den utgår efter afsöndringens storlek och kännes tung för den, som har mindre förmåga att bära den. Rättvisa och billighet fordra, att desse befrias från en skatt eller afgäld till enskilda personer, sedan utgifterna, hvarpå denna andel sig grundar, upphöra att utgå. Den del af afgälden, som är beräknad för väghållningsbesväret, är genom lag angående väghållningsbesvärets utgående på landet den 23 oktober 1891, på sätt dess 10 § innehåller, afskrifven, men alla öfriga skatter och utskylder, som lagts till grund för bestämmande af afgälden, måste fortfarande utbetalas in till dess att frågan blifvit löst. Tiden anses nu vara inne för ett lagstadgande i detta ämne och för ordnandet af detta rättsförhållande. Då vederbörande departementschef år 1883 ansåg, att det förslag, som skatteregleringskomitén formulerat för lösning af frågan, var allt för kostsamt och besvärligt att utföra, tilltro vi oss ej framställa något annat och mera antagligt, men anse frågan vara af den vikt, att den bör lösas åtminstone inom den tid, då grundskatterna blifva i sin helhet afskrifna.

På grund af det anförda få vi föreslå,

det Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda och för Riksdagen framlägga förslag derom, huru och på hvilka vilkor egare till afsöndrad jord må befrias från erläggande af den afgäld till stamhemmanet, som beräknats utgöra andel i grundskatter och indelningsverk samt allmänna utskylder, hvilka dels afskrifvits och dels utgår efter fastighetens taxeringsvärde.

Stockholm den 27 januari 1893.

A. Svenson
i Edum

A. Johansson
i Löfåsen.

Carl Persson,
Stallerhult.
Oskar Nylander.